

Rozpočet bol zostavený realisticky len pre najbližší rok, nové opatrenia vymazávajú prínos dôchodkovej reformy k dlhodobej udržateľnosti

V roku 2023 dosiahne podľa odhadu Rady pre rozpočtovú zodpovednosť deficit verejnej správy 5,6 % HDP (štrukturálne saldo 3,3 % HDP). Úroveň deficitu odhadovaná Radou je tak v roku 2023 nižšia až o 0,9 % HDP, než je rozpočtované vládou. **Rozpočet pre budúci rok tak považuje RRZ za realistický**, no pre ďalšie roky ho už nemožno bez ďalších opatrení považovať za realistický. Podľa odhadu RRZ sa deficit bez prijatia zmien ustáli v ďalších dvoch rokoch na úrovni takmer 5 % HDP a štrukturálne saldo na úrovni takmer 4 % HDP.

Trvalé opatrenia podľa odhadu RRZ prispievajú v rokoch 2022 až 2025 k prehlbovaniu deficitu kumulatívne o 0,6 % HDP. Čistý príspevok opatrení bude v roku 2023 negatívny vo výške až 1,6 % HDP hlavne kvôli prijatej legislatíve, najmä ako je rodinný balíček, zavedenie rodičovského dôchodku a nárasty miezd vo verejnej správe presahujúce rast miezd v súkromnej sfére.

Keďže celkové vysoké číslo deficitu v roku 2023 je spôsobené hlavne vytvorením energo-rezervy v hodnote 3,4 mld. eur, je dôležité, aby sa tieto prostriedky použili výhradne len na účel dočasnej a adresnej pomoci, pričom vláda by mala konkrétny spôsob poskytnutia pomoci a jej výšku transparentne odôvodniť. Ak by vďaka zlepšeniu vývoja nebolo potrebné poskytnúť pomoc v celkovej rozpočtovanej výške, resp. by tieto výdavky boli čiastočne prefinancované eurofondami, zostávajúci priestor na výdavkoch by mal byť automaticky ušetrený.

Rada dlhodobo a opakovane upozorňuje, že vlády rezignovali na snahu predstaviť opatrenia, ktoré by presahovali horizont najbližšieho rozpočtového roka. Nezmenilo sa to ani pri aktuálnom návrhu rozpočtu a konsolidačná stratégia chýba už tretí rok v rade. Vzhľadom na vysoké riziko udržateľnosti, vysoký odhadovaný deficit a dlh v strednodobom horizonte by vláda nemala prijímať nové trvalé opatrenia bez toho, aby zároveň predstavila aj konsolidačnú stratégiu na ozdravenie verejných financií.

Dlhodobá udržateľnosť sa nachádza v pásme vysokého rizika, k čomu výrazne prispela hlavne energetická kríza (vr. ruskej agresie na Ukrajinu). Samotné vládne opatrenia zlepšujú udržateľnosť len o 0,1 % HDP, a to aj napriek prijatiu dôchodkovej reformy s vplyvom 1 % HDP. **Rada pozitívne hodnotí reformu 1. a 2. piliera, ktorá prispeje k zlepšeniu udržateľnosti dlhu aj sociálneho systému.** Vzhľadom k tomu, že úspory plynúce z dôchodkovej reformy nie je možné v budúcnosti zopakovať, **Rada hodnotí negatívne, že sa nevyužila šanca na celkové zlepšenie udržateľnosti.** RRZ preto odporúča, aby v strednodobom horizonte boli hlavnými cieľmi vlády zníženie deficitu na dlh-stabilizujúcu úroveň pod 3 % HDP a zlepšenie dlhodobej udržateľnosti bezpečne do pásma stredného rizika.

RRZ upozorňuje, že návrh rozpočtu nebol zostavovaný v súlade s výdavkovými limitmi a taktiež, že vláda nedeclarovala spôsob, ako sa vyrovná so sankciami dlhovej brzdy, keďže Rada aj ministerstvo financií predpokladajú hodnotu dlhu za rok 2022 nad úrovňou piateho pásma dlhovej brzdy. Výnimka, vďaka ktorej sa dnes uplatňujú len sankcie prvých dvoch pásiem z piatich dlhovej brzdy (od schválenia programového vyhlásenia tejto vlády ešte neprešli dva roky), ukončí svoju platnosť v máji 2023.